

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СОЦИАЛНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ. ВИДОВЕ КОМПЕТЕНЦИИ.

УВОД

В своя доклад за DeSeCo (2001), ОИСР обобщава анализите на Weinert (2001) по темата за компетенциите, като се посочва, че няма "едно единствено понятие" и се описват неговите препоръки към компетенциите като "прагматичен подход, в който компетенциите трябва да бъдат концептуализирани като необходими предусловия за посрещане на сложни изисквания"¹. Тези предусловия са изготвени съобразно специфични изисквания, давайки им конкретен характер в сравнение с концепции които са валидни „за голямо разнообразие от ситуации“². Въпреки това, аспектът на ефективността на компетентността остава неясна. Според Weinert, „тези предусловия, които по принцип могат да бъдат напълно автоматизирани, също могат да бъдат характеризирани като умения. Границата между уменията и компетенции е размита“³. Това създава значителни трудности, не само при определянето на конкретна компетентност или умение.

1. Теоретични подходи към социалната компетентност

Има много разногласия по отношение на определението за социална компетентност. Въпреки това, някои безспорни генерализирани модели съществуват. Arnold et al. (2012), например, определят социалните компетенции като характеристики на хората, които могат да взаимодействат с другите по такъв начин, че тяхното поведение да има максимален

¹ Weinert, F.E. (2001a). Concept of Competence: A Conceptual Clarification. In: D.S. Rychen and L.H. Salganik (Eds.): Definition and Selection of Key Competencies (pp. 45-63). Seattle: Hogrefe & Huber, С.6

² J. Hartig et al (Eds.), Möglichkeiten und Voraussetzungen technologiebasierter Kompetenzdiagnostik (pp.5-15). Berlin: BMBF

³ Weinert, F.E. (2001a). Concept of Competence: A Conceptual Clarification. In: D.S. Rychen and L.H. Salganik (Eds.): Definition and Selection of Key Competencies (pp. 45-63). Seattle: Hogrefe & Huber, с.62

положителен и минимален отрицателен резултат за партньора, с който се взаимодейства⁴.

От гледна точка на образованието, основната същност на това определение е много проблематично. Последствията са многобройните "поддефиниции", съдържащи конкретни способности, необходими в специфични ситуации. Тези определения и систематизации до голяма степен се основават на правдоподобността на предположения / предусловия и могат да бъдат конкретизирани по различни начини.

От една страна, всички възможни суб-измерения на социалните компетенции могат да формират групи от свързани компоненти. Например Канинг е направил едно от първите оценки общите социални компетенции⁵. Той статистически е идентифицирал четири фактора, които обобщават общите социални компетенции: 1. Социална отвореност 2. Социално нападателен 3. Саморегулиране 4. Рефлексивност. За съжаление тези компетенции се основават на самостоятелно оценяване от Канинг, като по този начин се компрометира обективността им.

От друга страна социалните компетенции се разглеждат от гледна точка на тяхното (бъдещо) професионално съдържание, гранични условия, обичайни задължения и дейности (моделът на Винтер). Необходимите социални компетенции за посрещане на тези изисквания може да бъде изведен директно. Има много малко проучвания прилагачи този подход, като проучването на Tschöpe (2012) относно bankerите или това на Dietzen et al. (2012) относно медицинските помощници. И двамата са разработили конкретни професионални оценки на социалните компетенции. Последният е установил три измерения на компетентността, определящи понятието, а именно емоционално регулиране, перспективна координация и приемане на

⁴ Arnold, K.-H.; Lindner-Müller, C. & Riemann, R. (2012). Erfassung sozialer Kompetenz bei Kindern und Erwachsenen: Eine Expertise für das Nationale Bildungspanel für Deutschland (NEPS), NEPS Working Paper No.7.

⁵ Kanning, U. P. (2009). Inventar sozialer Kompetenzen (ISK). Manual. Göttingen: Hogrefe.